

tat. *Inhabitable*.

Dels derivats llatins de *hābēre*, amb degradació vocalica en *-hībere*, tots ells cultismes. *Adhibir*, mot rar en cat., del ll. *adhibēre* 'emprar'.

Cohibir [Belv., com a ant.], ll. *cōhibēre* id.; *cōhibi* [Lab.]; *cōhibitiō* [id.].

Exhibir [Lacav.], ll. *exhibēre* id.: «produhir alguna cosa; posar en evidència --- *exhibir jocs*: ludos facere, dare; *exh. una comèdia*»; *exhibitiō* [Lacav.]; *exhibicionisme* [DFa.]; *exhibicionista*; *exhibidor*.

Inhibir [1344, *Ordin. Palat.*], ll. *inhibēre* 'retenir, aturar, paralitzar, afligir'; de primer s'usà com a mer sinònim de 'prohibir': «envers mi, qui --- creent --- que la sua concepció era estada immaculada --- en los regnes que jo posseïa *inhibi* que algú --- no gosàs dir --- lo contrari», BMetge (*Somni* II, *NCL.*, 75.12); es va aplicar també (*inhibir* i la seva variant *inibre*) a la idea de 'requisar' o 'emmagatzemar (articles d'ús)': «és ordenat e soplicat que *inibicions* de forments, civades e altres blats puxen ésser fetes --- com la dita vila haja acostumat de embotigar e *inibre* en aquella quant ben vist li és», en un pergami de 1418 llegit a la casa de la vila de Biar (el 1963); també va tenir curs de primer una variant més romanitzada *enhibir* (1413, *AlcM*). *Inhibitiō* (1356, *AlcM*), antigament també pres per 'mesura inhibitoria, prohibitiō': «la *inhibitiō* del príncep ho ha fet», JnEsteve, 1472 (*Li. Eleg.* 1-6-2). *Inhibitori* [Belv.].

Prohibir [1399, BMetge]: «¿no saps tu que molta cosa és lícita que no és expedient? Totes coses dubioses són interpretades a la millor part; vergonya veda de fer sovent ço que llei no *prohibeix*; jatsia que l'esgleia permetia ---» [*Somni* II, *NCL.*, 77.15]; primerament també es va usar una variant inspirada en el tema de perfet, tan freqüent en l'ús d'aquest verb llatí: «sots pena de 500 mrs. d'or que, de fet com les dites coses sabran --- veden e *prohibuesquen* --- e facen servir tots los presents capítols», 1381, *Estatuts de la confraria de la Vera Creu de Xàtiva* (*CoDoACA* XI, 214). «Esta era usura centèsima, que era lícita, y 40 maýor era prohibida», OPou (*TbPu.*, 119).

Convé notar que la introducció d'aquest llatíisme en català, si bé només fou progressiva, i en tota l'Edat Mitjana (com es veu per la sinonímia a què recorren amb *vedar* els autors citats), no es produí pas per la imitació de cap de les llengües germanes, com sigui que sembla ser més tardana en totes elles: el fr. *prohiber* no apareix fins a 1488, segons Vaganay (*RFgn.* XXXII, 136; si bé sembla haver-n'hi ja un cas el 1444, Bloch); en cast. no es constata fins al S. XVI [1570, DCEC; un cas de 1515 segons CCSmith]; en italià *vietare*, *divietare*, *divieto* [Dante] resten força més usuals que *proibire* fins avui. *Prohibitiō* [S. XIII, doc. de Templers, MiretS, *T. i Hops.*, 341, si bé essent trad. del ll., potser la data de la trad. no consta bé]; *prohibicionista*, *-nisme*; *prohibidor*; *prohibitiu* [C. 1500]; *prohibitori* [fi S. XIII, *CosTort.*].

Redhibir [DFa.], llatí *redhibere* id.; *redhibitiō* [DOrt.]; *redhibitori* [DOrt.].

Prebenda [Llull]:⁸ pres del ll. tardà *praebenda* id., 60

pròpiament participi de futur passiu de *praebēre* 'presentar, mostrar, fornir' (contracció de *praehibere*): «Blanquerna --- lo crucifici --- mostrà al bisbe e a tots, dient: —Murí J.Cr., e morta és devoció; a honrar J.Cr. són donades preladis, canongies, *prebendes*, mas qui honra J.Crist? —plorà Blanquerna ---» (*Blanq.*, *NCL.* II, 11.6); *prebendat* [Belv.], també s'havia dit *preben(d)er*, i amb evolució fonètica *e > o*, davant *v*, +*provener*: «de circi inalaudem Scti. Cucuphati, simul cum ipso meo *provenerio*, Martí», a. 1110, *Cart.* de St. Cugat III, p. 10. *Prebendar*.

CPT.: De *hajar* potser ho és *jallissos* (< **baja-lliscos*?) «espècie de premsa amb caragols per a aplacar fusta» (*DAG.*): a suposar, possiblement, que des del sentit de 'cordill' que té el ll. *LICIUM* (veg. *LLIÇ*, i cf. cast. *xilè lizo* «palito del telar») s'hagués passat a 'llistonet de fusta' o que aquest *jallissos* hagués començat per ser un aparell de teixidors.

¹ Ell diu «la Ribera» sense concretar. En les seves comunicacions constatem sovint que usa aquest terme amb abast ampli, en oposició a València Ciutat i Horta, d'una banda, i a les comarques més enllà del Benicadell-Mariola, moltes vegades inclouent-hi fins i tot Albaida o almenys la seva vall; algun cop hi oposa també «Albaida», però llavors sembla referir aquest terme a la ciutat d'Albaida (la d'ell i la seva família). Encara que en aquest cas diu adés «Albaida», adés «Albaida i Xàtiva», com que justament l'única dada que ens consta concretament d'un poble de la comarca és de *yás*, s'ha d'entendre que la seva indicació de «Ribera» abraça almenys fins a les terres xativines (passi o no, més al N. de la ciutat); mentre que *jas* reprèn, com a Val., des de la ciutat d'Albaida cap al Sud, o potser només com a cosa de totes dues ciutats i altres, pel fet de ser la cosa del valencià comú. —² Només veiem, doncs, que té fonètica oriental però (amb tot i el caràcter ultra-popular del llenguatge) sense article IPSE. *BABL* VIII, 44. —³ Chabàs, entenent, indefensiblement, que és una forma com el cast. *yace* 'jeu, ha caigut, ha davallat' (que en la nostra llengua, és clar, no podia ser altra cosa que *jau*), imprimeix arbitràriament *jaç*, però reconeix que tant el manuscrit com totes les edicions antigues porten *jas* amb *-s*. Vol dir, és clar: 'aquí ho tens, vet aquí', 'els meus cabals despesibles han baixat fins al fons del sac'. —⁴ Donem també les frases que ens reporta Giner; si ell creu que mentre *jas/jas* «pertany al parlar més natural i corrent, gens emfàtic, el *yas* de Cullera i Sueca té un poc emfàtic» és perquè l'associa al moment en què li transmetien aquelles eleccions històriques, i amb l'energia d'aquella dita proverbial, però cau en un parallogisme igual que quan opina que *jas* és una «palatalització (!) de *ias*» (menys natural per a ell perquè no li és natal). —⁵ Cap a l'etimologia demostrada en el DCEC ja hi van (amb menys precisió, i algun detall erroni) Moll i Miquel Colom, en *AORBB* II, 57. *VIDEATIS* de Barnils, insostenible perquè no explica la desaparició de *vr-* etc. Dir que *jas* (*ǰ-*, *ɣ-*) és un «imperatiu del verb *haver-hi*